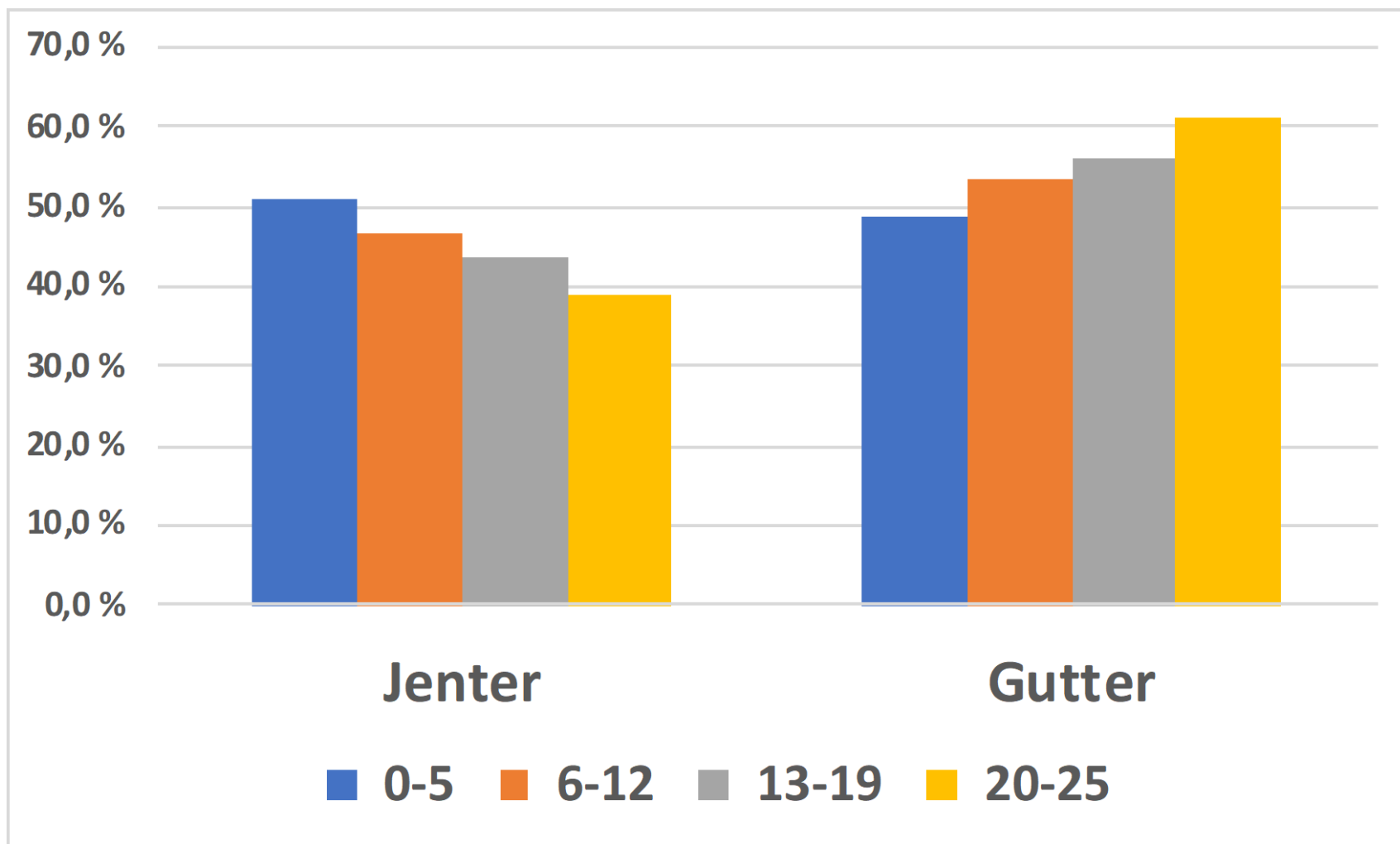

Har jenter og gutter like muligheter i idretten?

Mari Kristin Sisjord

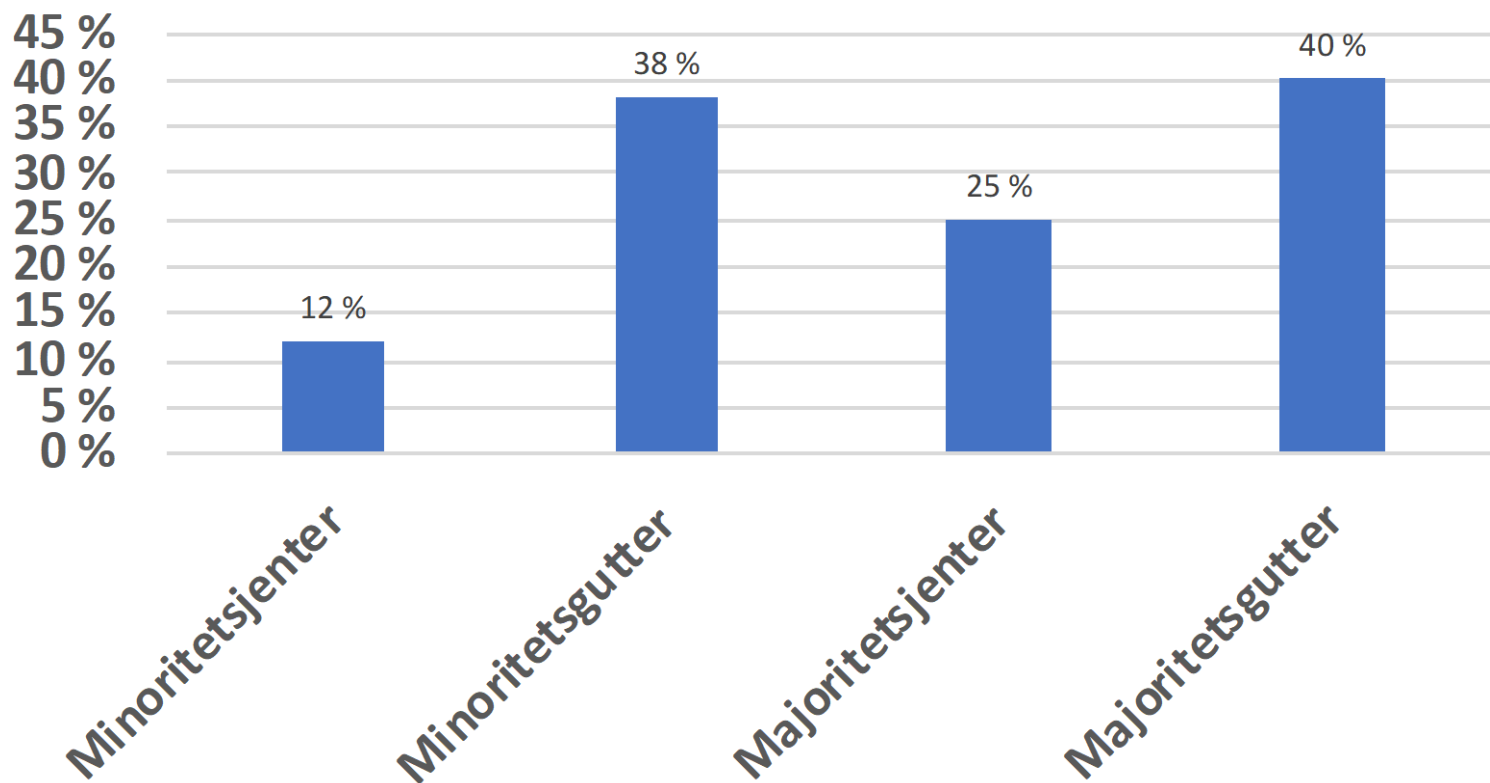
BARNE- OG UNGDOMSKONFERANSEN 2019

Medlemskap NIF fordelt på kjønn og alder 2017

Fra «Ung i Oslo-undersøkelsen»

Andel elever på videregående i Oslo som trener i idrettslag

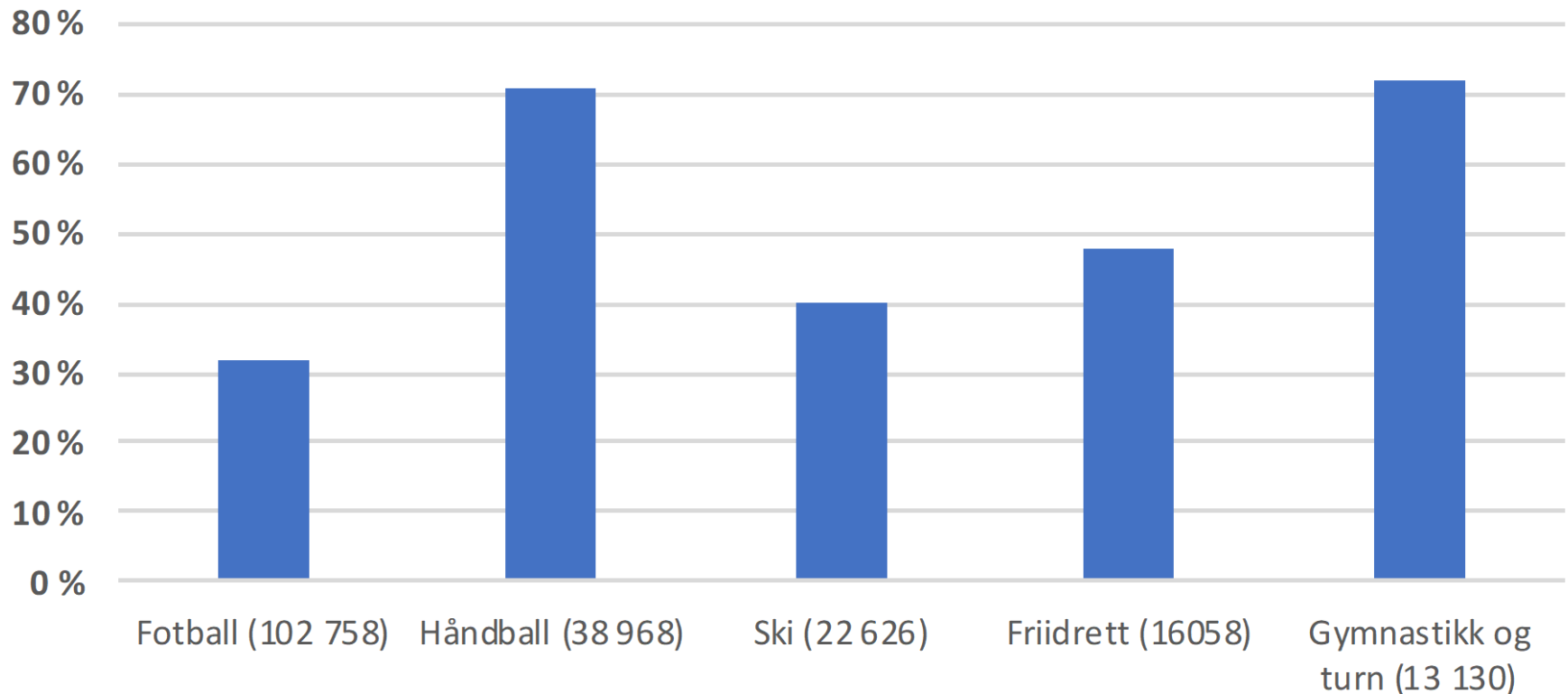

- *Stor
kjønnsbalanse
i mange
særforbund*

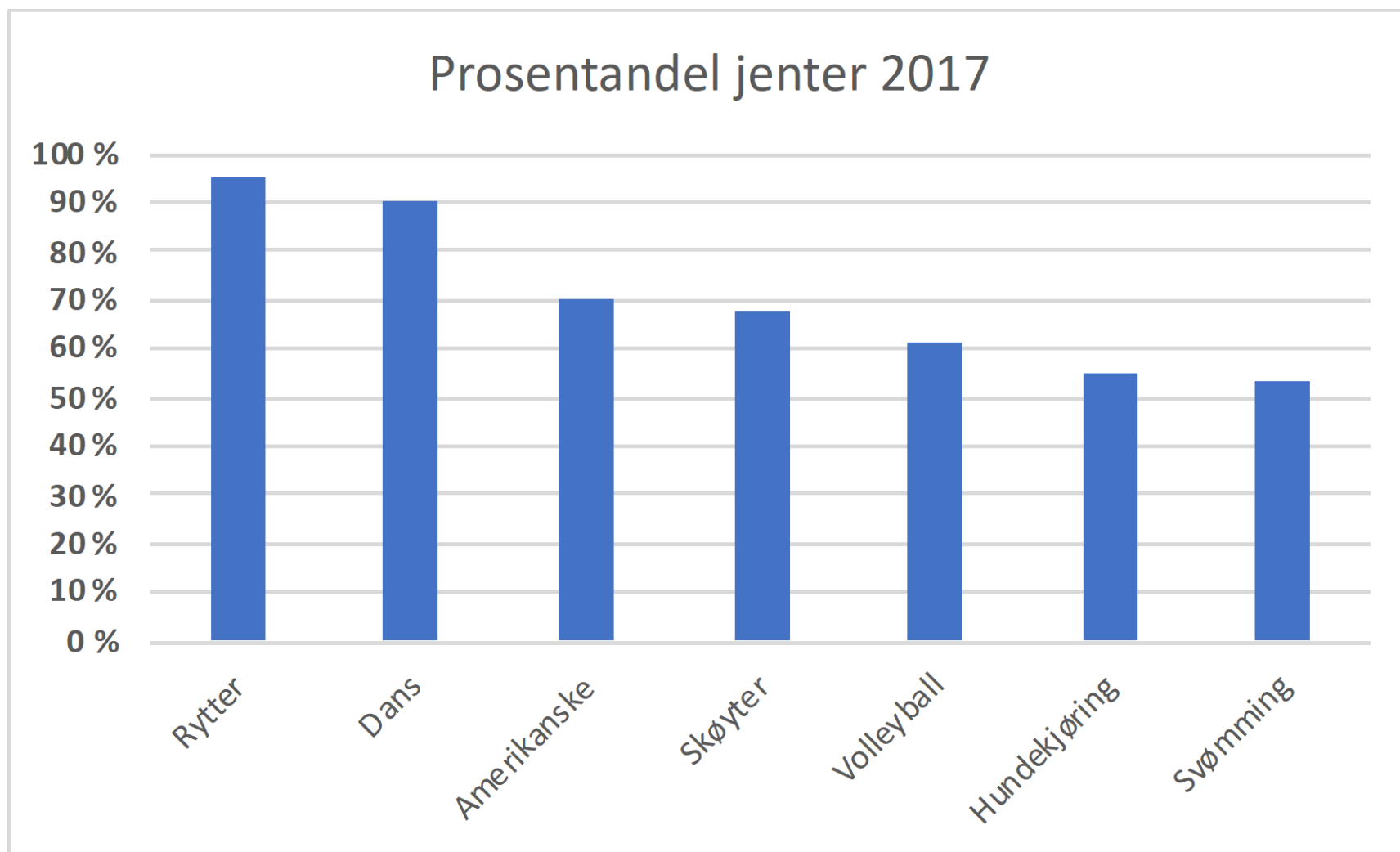
De største særforbundene (13-19 år)

Prosentandel jenter 2017

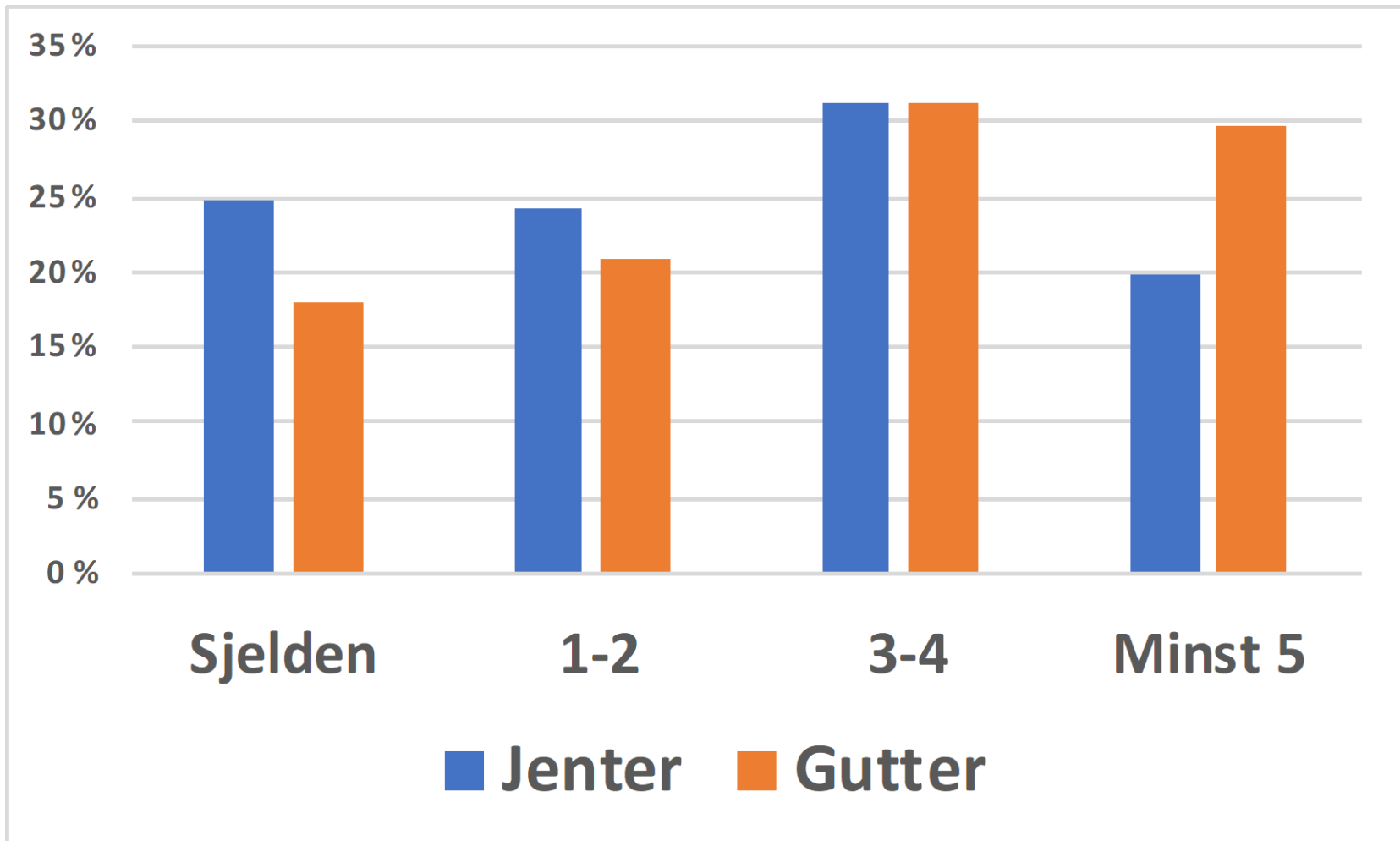

Andre særforbund med flere jenter enn gutter (13-19 år)

Trener eller konkurrerer i idrettslag – pr. uke

(Ung i Oslo-undersøkelsen)

Andre kjønnsforskjeller

- Gutter deltar i gjennomsnitt i flere idretter
- Deltar mer i idrettskonkurranser og på høyere nivå
- Gutter er mer konkurranseorientert (sett ut fra motiver for å trene)
- Sannsynligvis er det flere gutter enn jenter som deltar på fotballakademi
- Større andel gutter går på toppidrettsgymnas og skigymnas
- Idrett er ikke bare idrett – **kontekst** er viktig!

Situasjonsbilde fra en håndballtrening

(Brock, 2014)

- Treneren samler de 13-årige jentene og forteller at han er fornøyd med forsvarsintensiteten i helgen:
- "Vi sloss bra i forsvar og det er fordi vi har begynt å sloss litt på treningen også. Og det skal vi fortsette med, vi skal ha litt gutteaktige treninger fremover, ikke sånn gråting, men tøft sånn at kroppene våre blir vant med kontakten. Når vi takler en spiller i gulvet skal vi ikke gå bort å spørre hvordan det går – [hvordan] går det med deg da?"

spør Stian med en pusete stemme til en imaginær spiller liggende på gulvet.

Fotball

- Den største jente/kvinneidretten
- Hatt enorm vekst (første NM i 1978)
- Sterk maskulin dominans i fotballfeltet
- Stereotypier om kvinnelige spillere (lite feminint)
- Kvinnefotball mindre verdsatt (penger, mediedekning etc.)
- Den *doble kjønnskoden* blir tydelig: Prestasjoner vurderes etter en "mannlig" standard, mens jenter/kvinner vurderes i forhold til sitt kjønn
- Hvordan slår dette ut i praksis?

SKI-NM

Mari Eide smilte for bronse på stafetten, for plassen i VM-troppen og for at hun hadde blitt hørt.

Da langrennsjentene kritiserte forbundet, skjedde det noe

LANGRENN

METTE BUGGE
Lygna

Tre langrennsvinner valgte å gå offentlig ut mot sitt eget forbund. Nå er de inne i varmen.

Mari Eide, Marthe Kristoffersen og Kari Vikhagen Gjeitnes var klar i sin tale om de som styrte kvinnelangrenn i Norge.

Trioen reagerte sterkt på at elitelandslaget på kvinnesiden var redusert fra 10 til 8 utøvere, mens, til sammenligning, 14 menn var innenfor systemet.

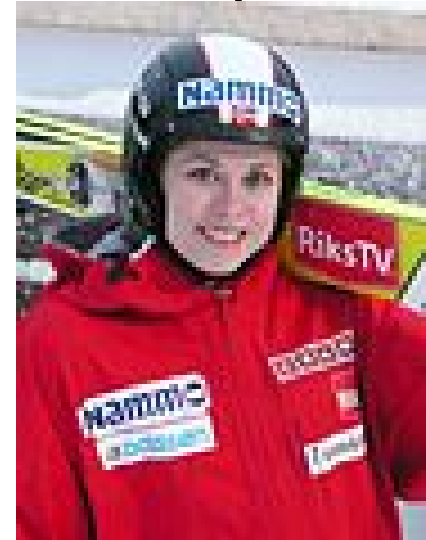

Flere eksempler på forskjellsbehandling

- Treningstider og utstyr/fasiliteter
- Økonomi (lønninger på høyere nivå, blant utøvere og trenere)
- Ressursbruk: eks. med landslag i bryting der kvinner ikke fikk fysioterapeut mens mennene fikk 'flydd inn' sparringspartner fra Russland
- Ofte vanskelig å 'avdekke' forskjeller i ressursbruk (åpenhet, felles regnskap)
- Medie-dekning og offentlig interesse generelt

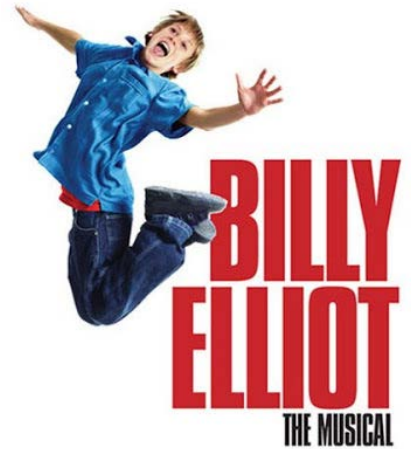
Den 'kjønnede' idretten (sex vs 'gender')

- Idretten er utviklet av og for menn
- Selv i en målsetting om "idrett for alle" er det store ulikheter mellom kjønnene i deltakelse, verv. etc.
- Har omhandlet hvilke idretter (sett ut fra biologiske forutsetninger) passer for kvinner og hvilke passer for menn, som for eksempel:
- Argumentene mot kvinner i skihopp
- Men det går fremover.....(??)

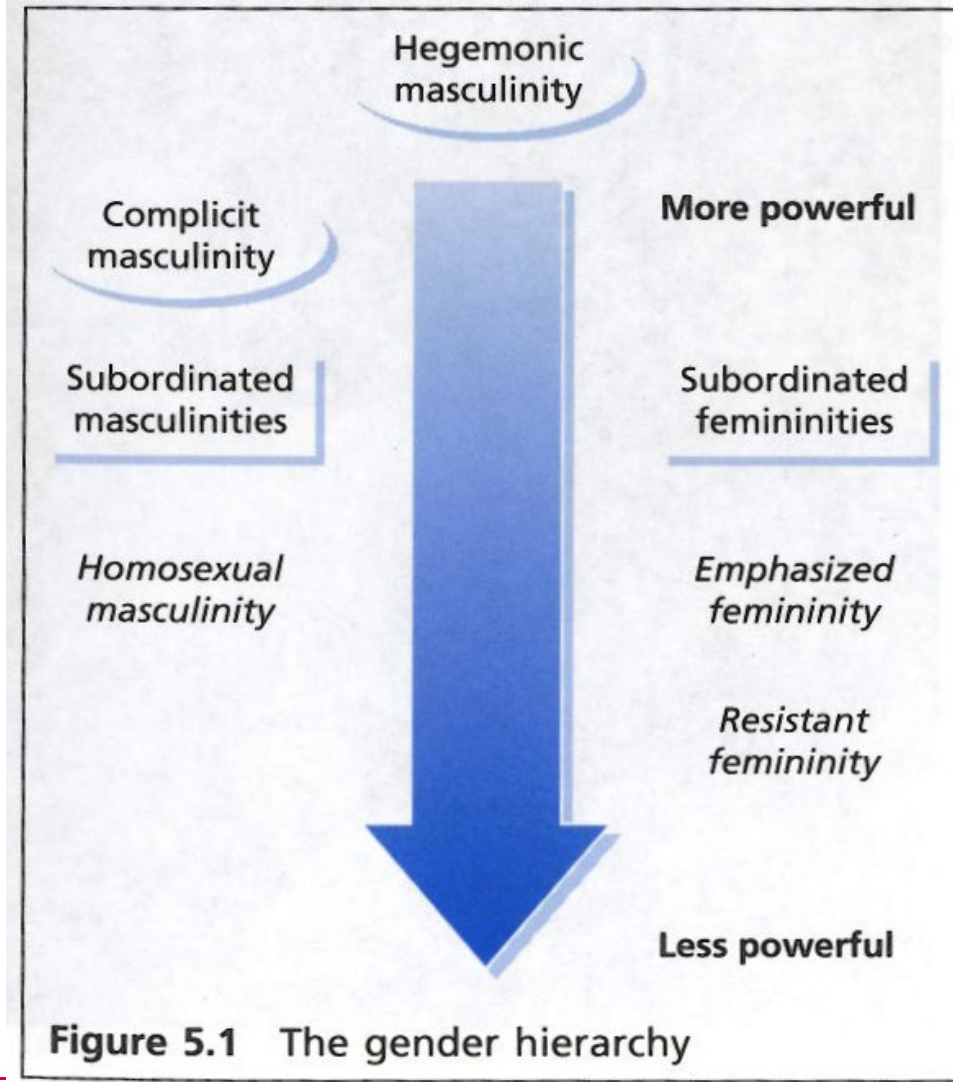

Men, er det så greit å være gutt, da?

- Maskuline verdier, kulturen preget av maskulin dominans, vise tøffhet, mot og styrke
- Slår ut i språkbruk og sjargong som kan virke støtende, f.eks. 'homo' som skjellsord
- Større forventninger til gutter enn jenter om å drive med idrett: Gutter som ikke liker fotball – *hva?*
- Hva med Billy Elliot - ballettdanseren?
- Har gutter færre valgmuligheter?

Kjønnsordningen i samfunnet

Normative grenser - heteroseksualitet

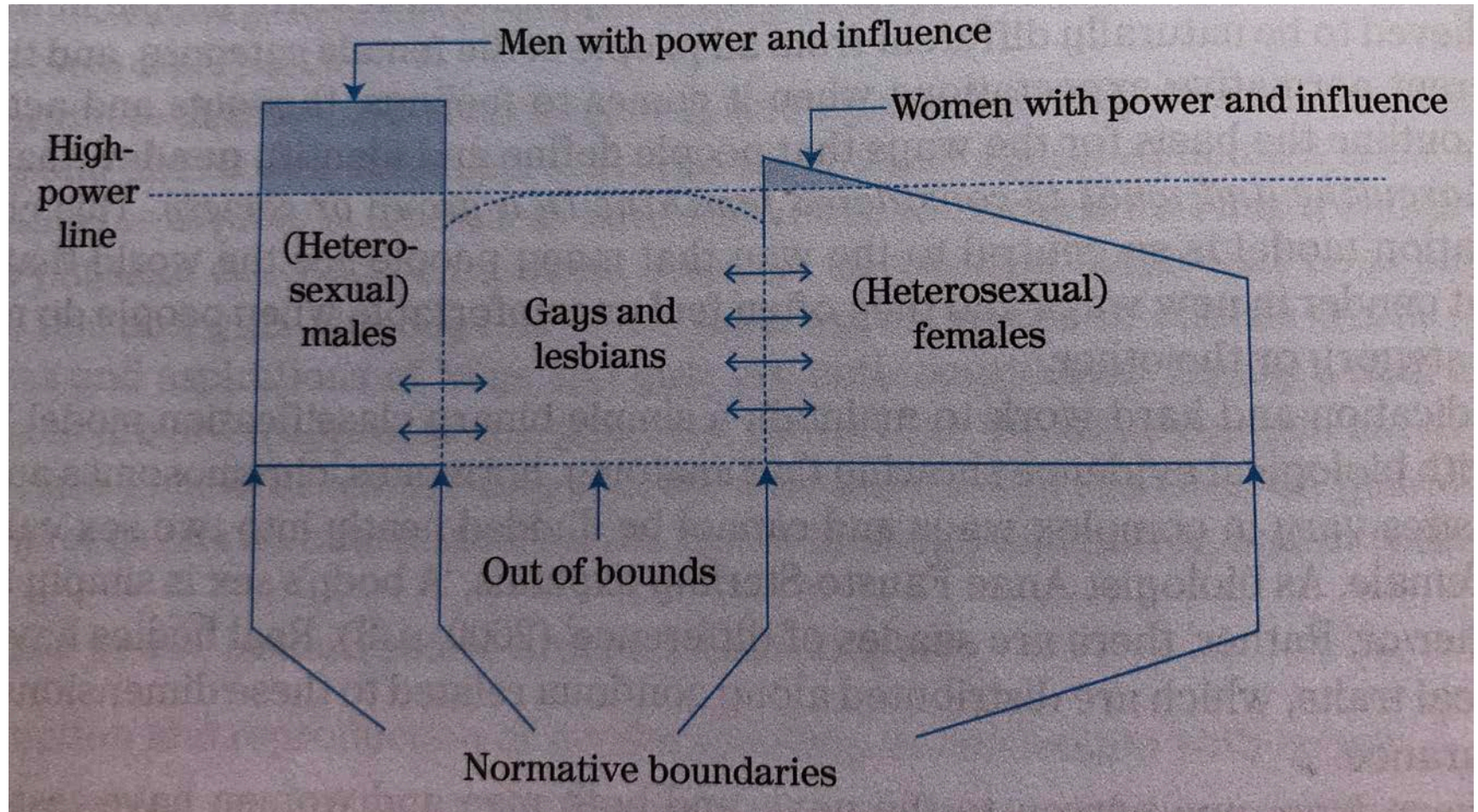

Foto: Svein Andre Svendsen/NHF

Kvinnelige ledere og trenere

- Utgjør en liten andel, færre jo høyere opp i systemet, varierer med type idrett
- Mannsdominert yrke, kvinner kan føle seg på siden
- Lite familievennlige jobber (særlig på toppnivå), kvinner kvier seg mer enn menn
- Seksuell trakassering forekommer, kvinner blir ofte sammenlignet med menn
- Ofte dårligere betalt, deltidsjobb
- Kvinner mangler ofte nettverk og strategier for rekruttering, kvalifikasjoner bestrides
- Hvordan rekrutteres elitetrenere?

Data fra undersøkelse om elitetrenerne

(Fasting, Sisjord og Sand)

- N = 36, 24 kvinner og 12 menn
- 18 kvinner og 6 menn hadde vært eliteutøvere
- Utdanning: Ganske likt, bortsett fra at to menn hadde ingen utdanning, mange av kvinnene hadde tatt utdanning i tilknytning til 'kvinneløftet' i regi av Olympiatoppen
- Flesteparten spurt om å ta jobben, de aller fleste mente det var naturlig
- Konsekvensen av slik rekruttering?

Trenerrollen og kjønn (NIF-undersøkelse 2018)

- *Treneren i norsk idrett – en nasjonal kartlegging av trenere og trenerrollen (n=5977) viser:*
- 26 % kvinner vs 74 % menn
- Relativt sett flere kvinner i yngre aldersgrupper
- Flertall menn i de største idrettene, med unntak av gymnastikk/turn og svømming
- Flesteparten mener at kvinner er underrepresentert i trenerrollen, generelt og på elitenivå

Om å trene jenter og gutter

- Lite fokusert i litteraturen om trening/coaching
- Men dersom: fokus på jenter som 'annerledes'
- Skiller lite mellom dokumentasjon, synsing og stereotypier, men varierer med type litteratur
- Mye er biologisk/fysiologisk relatert, men også psykologisk/sosialt – hva kan forklare forskjeller?
- Skal jenter behandles forskjellig fra gutter, andre opplegg, andre forventninger og krav?
- Har de forskjellige interesser og forventninger?
- Mindre konkurransefokusert? Mer sosialt innstilt?
- Identitetskonflikt mht. femininitet vs. maskulinitet?

Fra undersøkelsen om elitetrenerne

- Flesteparten hadde trent begge kjønn, flere skilte mellom å trene yngre utøvere versus elite
- Hovedtrekk i data:
 - Kommunikasjon (utøver-trener relasjon og utøvere imellom)
 - Hvordan utøve trenerrollen – hvordan de reflekterer og hva de legger vekt på
 - Kvinner: hvordan oppnå respekt som trener, både fra utøvere og andre

Kommunikasjon

- Begge kjønn synes enige om at jenter må snakkes til på en annen måte enn gutter, mer sårbare, tar ting innover seg. Gutter mer rett på, tåler bedre direkte henvendelser (også i gruppen)
 - 'Jenter er mer følsomme, redde for å såre hverandre, mens gutta bare valser i vei og plutselig oppdager – oh shit – der gikk jeg kanskje over streken'
- Flere kvinner foretrakk å trene menn, fordi de slapp 'alt det ekstra føsset', ofte relatert til behov for positiv feedback, bygge selvtillit – men som mange også kjente seg igjen i

Hvordan utøve trenerrollen

- Kvinner tenker mer på å bygge selvtillit, spesielt blant kvinnelige utøvere, og relasjonsbygging
- Menn mer opptatt av prestasjoner og kravsanalyse – hvordan treningen skal tilrettelegges
- Begge kjønn avslørte en tendens til å forvente mindre av kvinnelige vs. mannlige utøvere, men at det ikke burde være slik:

Sitat fra kvinnelig trener:

'Vi må stille mer krav til jentene, eller jeg tror at det er ikke så mange som gjør det – og mannlige trenere i mindre grad, tørr å stille krav til kvinnelige utøvere da, slik som de gjør til gutta'

Kvinnelige trenere om respekt:

- Noen opplever utfordringer, også fra kvinnelige utøvere, ved å oppnå respekt (mange tror menn mer 'naturlig' er bedre trenere) – Hvorfor det?
- De håndterer det med å 'vise at de kan' (det hjelper med tidligere meritter og/eller øvingsbilder)
- Respekt i miljøet, bl.a. hos foreldre til utøvere:
 - 'Det er ikke akkurat noe jeg pleier å skryte av, men etter som jeg har blitt mer erfaren, bruker jeg det mer bevisst. For eksempel, hvis en far på en måte antyder 'hva kan du om dette', da svarer jeg bare at 'jeg har vært verdensmester og jeg vet faktisk litt om det å stille opp i et VM'